

Uitgevoerd door
Team Steden, Brussel en Vlaamse Rand

Auteurs
Geert Mareels (juryvoorzitter)

In opdracht van
Agentschap Binnenlands Bestuur
Team Stedenbeleid

Slim in de Stad-prijs 2015

Eindverslag

20 april 2016

1 De inzendingen voor de Slim in de Stad-prijs 2015

12 centrumsteden en de VGC dienden een concept in voor de Slim in de Stad-prijs 2015.

Hieronder vind je een korte beschrijving van de inzendingen.

De stad **Aalst** wil uitgroeien tot een centrum van zorginnovatie. Het participatief co-creatieproject "**Aalst, stad met zicht op zorg**" brengt creativiteit en ondernemerschap samen in een verfrissende formule. Drie concepten (zorghotel, zorgpark en zorghub) worden uitgewerkt. Designtechnieken geven deze concepten vorm. Het zorghotel is een digitaal platform met een geïntegreerd dienstenaanbod. Het zorgpark verbindt verschillende parkelementen gericht op mentale/emotionele gezondheid. De zorghub is een expertiseplatform dat in het teken staat van netwerken, innoveren en faciliteren van economische activiteiten in de zorgsector.

Het concept van de stad **Antwerpen** "**Slim Parkeerverbo[®]d**" omvat de ontwikkeling van een nieuw, digitaal tijdelijk parkeerverbodsbord. De parkeerverbodsborden zijn voorzien van een digitaal scherm, bewegingssensor en gps. De stad wil het parkeerverbodsbeleid dynamiseren met een vernieuwde aanvraagprocedure, een gedeeld platform met nuts- en aannemersbedrijven en de mogelijkheid voor de burger om zelf op te volgen. Door de slimme parkeerverbodsborden is een flexibel, op maat en correcter parkeerbeleid mogelijk.

"**Brugge: Ontplooit/d**" is een concept om de ruimte in de stad en de Bruggeling te 'ontplooiën'. Door bestaande plekken met een andere blik te bekijken en op een andere manier te gebruiken krijgen ideeën en projecten ruimte om te groeien. Toegang tot fysieke plekken is immers een sterk bepalend criterium voor het welslagen van burgerinitiatieven. Door dit concept wil de stad **Brugge** het ondernemingsweefsel koppelen aan processen die van onderuit groeien in de stad.

De **VGC (Brussel)** dient een concept in om een concreet antwoord te bieden op de voedingsbehoeften van de stadsbewoners. Aan een groeiende bevolking wordt een alternatief voedingsmodel geboden door te kiezen voor korte keten gekoppeld aan een slimme productie. Tegelijkertijd biedt de stadslandbouw perspectieven voor tewerkstelling. Met "**W² in de stad**" dient Atelier Groot Eiland vzw, partner van de VGC, een concept in met als doelstelling om innovatieve en duurzame stedelijke nijverheid en stadslandbouw te combineren met arbeidzorg (als arbeidstraject voor de zwakste doelgroepen). Aspecten van duurzaamheid en samenwerking zijn onlosmakelijk aan het concept verbonden. Het experiment streeft naar ruimtebesparing, recycling van voedselafval en stadsecologie gecombineerd met de inschakeling van laaggeschoolde en langdurig werkzoekenden.

De stad **Genk** wil met haar concept inzetten op het **verslimmen** van de bestaande **aanpak van kinderarmoede en onderwijsachterstand**. Genk scoort momenteel niet goed op indicatoren rond deze thema's. De Stad en OCMW stellen zich met dit concept tot doel om extra Genks sociaal kapitaal in strijd tegen kinderarmoede en onderwijsachterstand te realiseren. Dit concept beoogt enerzijds het realiseren een duurzame vrijetijdsbesteding en anderzijds het coachen van het kind om de onderwijskansen te verhogen. In dit concept staan specifiek kansarme gezinnen met een vijfjarig kind centraal. Op middellange termijn is het doel een sterk individueel engagement van vrijwilligers. Zij zullen gekoppeld worden aan een vijfjarige en het gezin, geruggesteund door de stad Genk en haar partners. Deze coaches worden bijgestaan door supporters: individuele of gegroepeerde Genkenaren die zich online aanmelden in een community. Met dit concept wil de stad nieuwe fysieke en digitale samenwerkingsvormen –en platformen verkennen.

Met het **Smart City Concept** wil de **stad Gent** zich verenigen met bedrijven, onderzoeksinstituten én burgers. Zo worden de kansen en de uitdagingen, die de kennis- en informatiemaatschappij biedt, maximaal benut. In de eerste Smart City concepten was technologie het bepalend element, in het concept van Gent wordt het Smart City concept uitgebreid met de 'smart citizen'. De burger is de actor die in de eerste plaats het stedelijk leven definieert. Data zijn de strategische asset, als onderbouw voor de processen en beslissingen in de slimme stad. Naast de multidisciplinaire benadering wordt het concept, ook gekenmerkt door een multi-actor benadering. Het concept zet in op technologische, én sociale innovatie.

De **stad Hasselt** zet met haar concept in op **culturele plekken in de publieke ruimte**. Het vertrekpunt is cultuur, maar het concept gaat uit van de multidisciplinaire invulling van de publieke ruimte. De stad wil in een onderzoeksfase op basis van mental mapping (Map-It) de inwoners op een participatieve wijze bevragen. De methodiek en resultaten hiervan zijn open source. De benadering van de inrichting van culturele plekken is een proces van co-creatie. Het doel van dit traject is drieërlei: de leefkwaliteit bij de inwoners verbeteren, de invulling van publieke ruimte bevorderen en de interne werking optimaliseren.

Het concept van de **stad Kortrijk**, "**Broel6- een co-working place**", is een uitdagend, langlopend co-creatie experiment tussen actieve burgers, makers/ontwerpers, ondernemers en bedrijven, studenten/wetenschappers en kunstenaars. Het is bedoeld als aanliegroute voor iedereen die op creatief en ondernemend vlak iets voor elkaar wil krijgen en ideeën of contacten kan gebruiken. Het staat open voor wie nood heeft aan een inspiratieboost, voor wie het gevoel heeft dat er meer mogelijk is met wat nieuwe media, digitalisering en de netwerk- en informatiesamenleving ons biedt, voor wie onderbenutting ervaart van de in de regio aanwezige kennis en creativiteit en voor wie de nadruk wil verleggen van praten naar doen. Met Broel6 wil de stad Kortrijk de op Buda ontwikkelde tools opengooien voor alle burgers uit de regio. Het concept is een multidisciplinaire aanpak, vanuit de beleidsdomeinen economie, kunsten en onderwijs. Het experiment bevat zes concepten, nu eens breed en laagdrempelig, dan weer sterk inhoudelijk gefocust; nu eens digitaal, dan weer analoog. Via Broel6 poogt de stad om Buda verder te ontwikkelen van een eiland voor artistieke creatie naar een archipel die crosssectorale innovatie stimuleert binnen onderwijs, economie, kunsten en nieuwe actoren.

De **stad Mechelen** wil via **CityLab-M** het innovatief klimaat in Mechelen versterken om zo het leven in de stad duurzaam te verbeteren. Innovatie wordt stadsbreed aangepakt. Dit concept focust daarom op twee aspecten: inzetten op een vernieuwde organisatiestructuur door het ontwikkelen van een Innovatiecel (bestuurlijke innovatiecapaciteit versterken) en het acceleratorprogramma CityLab-M. CityLab-M zal fungeren als nieuw samenwerkingsmodel, waarbij stadsdiensten al in een zeer vroeg stadium van het traject mét private partners en kennisinstellingen en zelfs de burger als eindgebruiker in een co-creatief traject stappen om goede ideeën te vertalen naar (rendabele) oplossingen voor hun maatschappelijke vraagstukken. Via de 'Innovatiecel' van de stad worden jaarlijks een of meerdere innovatie-uitdagingen gelanceerd waar start-ups op kunnen intekenen.

De **stad Oostende** wil **stadstuinieren** inzetten om stadsbreed mensen uit hun sociaal isolement te halen en een -voor mens en stad- gezonde buurtdynamiek op gang te brengen. Uit de Stadsmonitor en uit ouderenbehoefteonderzoek blijkt immers dat ouderen vaak sociaal geïsoleerd zijn. Stadstuinieren draagt als ruimtelijke component bij aan de uitbouw van een duurzame stad die het ecologische, het economische en het sociale met elkaar verbindt. Zo kan een gelaagde publieke ruimte ontstaan (samen tuinieren, tafelen en koken). Het stadstuinier-concept is voor elke wijk verschillend omdat het sociaal-culturele luik de ruimtelijke ingreep wijkspecifiek transformeert. Ook wordt de mogelijkheid onderzocht om een grote stadsmoestuin te realiseren op het dak van Hangaar 1.

Het is de ambitie van de **stad Roeselare** en partners om met het concept "Kernplan" op een duurzame manier verder uit te groeien tot een trendsettende en toonaangevende retailstad en de eerste **smart**

shopping city in Vlaanderen. Roeselare is er voor inwoners, bezoekers, klanten en ondernemers. Het concept bundelt alle aspecten die invloed hebben op de stadskern en stemt die ook op elkaar af: ruimtelijke ordening, fiscaliteit, mobiliteit, nieuwe digitale ontwikkelingen, vrije tijd, toerisme, ... De focus is momenteel gericht op het kernwinkelgebied van de stad, waar de stad resoluut voor een kernversterkend beleid gaat. Het Kernplan vertrekt vanuit volgende 7 ambities: het fijnste winkelwandelcentrum, handelaars actief steunen, slimmer shoppen, belevingsstad, bereikbaar voor iedereen, samen sterk en marketing met effect.

De stad **Sint-Niklaas** diende het **lobbenstadmodel** in, een stedenbouwkundig concept om te komen tot een ecologisch verantwoorde stad. Het model bestaat uit compacte woonlobben en blauwgroene vingers ertussen. De stadslobben of woonlobben worden opgehangen aan de historisch radiale invalswegen van de stad. Het is de bedoeling een stad in de steigers te zetten die robuust en veerkrachtig is voor de toekomstige stedelijke uitdagingen zoals klimaat, gezondheid, duurzame mobiliteit, huisvesting, ...

De openbare bibliotheek **Turnhout** en het stadsarchief Turnhout willen een publieke plaats creëren waar **lokale kennisdeling** mogelijk is. De lokale noden staan centraal in dit nieuwe concept en de bibliotheek past zich aan als bemiddelaar, facilitator en inspirator van lokale kennis. Er wordt een (digitaal) platform ontwikkeld om zo burgers te emanciperen via lokale kennisdeling.

2 De jurering

Op 24 en 30 november 2015 werden de hierboven genoemde concepten gepresenteerd aan de jury van de Slim in de Stad-prijs. De jury bestond enerzijds uit vertegenwoordigers van de 13 Vlaamse centrumsteden en de VGC en anderzijds uit deskundigen. De experts waren Professor Pieter Ballon (VUB / Iminds) auteur van het boek 'Smart Cities, hoe technologie onze steden leefbaar houdt en slimmer maakt', Yves Deweerdt (Expert stedelijke duurzaamheid Vito), Kaat Peeters (Sociale innovatiefabriek die sociaal ondernemerschap en sociale innovatie ondersteunt ten voordele van maatschappelijke uitdagingen), Ingrid Reynaert (Project manager voor Smart Cities bij Agoria) en Geert Mareels, projectleider e-government Agentschap Informatie Vlaanderen.

Zowel de stedelijke als de deskundigenjury telden elk voor 50% van de stemmen mee. Beide jury's werden voorgezeten door Geert Mareels, als voorzitter, die behoorde tot de deskundigenjury. De juryleden gaven eerst individueel per project, op basis van de presentatie en van de antwoorden op de vraagstelling, een beoordeling ten aanzien van vijf criteria: (1) het innovatieve karakter van het concept; (2) het duurzame karakter van het concept (aandacht voor economische, sociale, technologische of ecologische elementen); (3) de originaliteit en attractiviteit van de voorstellingswijze van het concept; (4) de mate waarin het concept inzet op samenwerking tussen stadsdiensten; overheidsniveaus, academische wereld,... ; (5) de voorbeeldfunctie van het concept. Elk criteria woog even zwaar door, de totaalscore was de som van de stedelijke jury en de som van de deskundigenjury, elk met een gewicht van 50%.

De concepten van de steden Genk en Gent en de VGC werden door elk van beide jury's verkozen als de beste van de inzendingen voor de Slim in de Stad-prijs 2015. De uitreiking van de Slim in de Stad-prijs vond plaats op 1 februari 2016.

3 Beoordeling van de prijswinnaars

3.1 Genk, verslimmen aanpak van kinderarmoede en onderwijsachterstand

De jury vindt het concept van de stad Genk een gedurfd maatschappelijk concept, met een sterke (sociale) duurzaamheidsambitie en dicht het door zijn sterk actiegerichte insteek een hoge slaagkans toe. Er is een sterke verbinding tussen het conceptuele idee aan de basis en de operationalisering van het concept. Dat is een sterke basis voor een kwalitatief leerproces, dat wel nog verder moet worden uitgebouwd. Het concept staat open voor dwarsverbanden, maar vermijdt hierin te sterk te vernauwen. Verder vindt de jury dit de meest creatieve en inspirerende voorstellingswijze bij de presentatie. Op een bepaalde manier maakte de keuze voor een niet-technologische, of misschien beter laagtechnologische, presentatietechniek ook duidelijk dat nieuwe communicatietechnologieën nog steeds een zekere distantie tot een onderwerp meebrengen, en, misschien onbedoeld, zo ook een statement maakten voor een sterk mensgerichte slimheid, ondersteund door een technologie die in eerste instantie steunend en versterkend moet werken. Tenslotte kan dit concept een nieuw model zijn voor andere steden. De jury is van oordeel dat er goed aangevoeld is wie betrokken moet worden op welk niveau en acht het positief dat er gekozen wordt voor medeburgerschap en dat de stadsdiensten mee zijn met het verhaal. Er wordt op verschillende lagen engagement verwacht en geformuleerd, en er is een duidelijk mandaat op alle niveaus.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Ga op zoek naar andere voorbeelden in het buiten-en binnenland die een gelijkaardig concept hanteren en bekijk eventuele leerpunten.
- Denk na over de psychologische componenten of drempels bij de doelgroep die de slaagkansen kunnen bemoeilijken.
- Ga na hoe je bijhulstaakbegeleiders nog beter kan ondersteunen bij de multiproblematiek van kinderarmoede.
- De stad Genk gaat er vanuit dat er voldoende coaching-ondersteuning is (o.a. op basis leerervaringen van de Genks), maar wellicht kan van bij de start al gepolst en gezocht worden naar de coachingsnoden en –wensen.
- Bekijk eventuele verbanden of mogelijkheden met de mobiele school.
- Genk kiest om zich niet vast te pinnen op één digitaal platform. Dit kan een slimme keuze zijn, maar het is misschien wel nuttig een methode te creëren waarop info uitgewisseld kan worden rond het leren van en omgaan met digitale platformen.

3.2 Brussel – VGC, W² in de stad

Het concept ingediend door de VGC wordt door de jury beoordeeld als een maatschappelijk mooi project, met een positieve impact op tewerkstelling, ecologie en ruimtegebruik en slimme verbindingen tussen deze aspecten. De jury is van oordeel dat de economische impact van dit concept groter zal zijn dan bij gelijkaardige projecten, omdat er slim gekozen wordt welke gewassen gekweekt zullen worden (afhankelijk van klimaat, opbrengst, ...). Door een internationaal stadslandbouwexpert erbij te betrekken kan dit concept een rendement verwachten, wat vaak moeilijk is bij stadslandbouw. De jury vindt dit dus een goed model dat zelfs potentieel heeft om op grotere schaal op meerdere plaatsen in Brussel te implementeren te

kunnen worden. Het concept kent een goede aanpak van echte co-creatie en nieuwe coalities (zoals tussen een hotel, supermarkt, enz.) op stedelijk niveau.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Expliciteer nog beter hoe stadslandbouw economisch rendabel kan en wat het verband is met sociale economie.
- Ga na of de creatie van 3000 jobs volgens de literatuur echt haalbaar is en verifieer de fasering.
- Werk strategisch uit hoe je mensen bijkomende vaardigheden kan leren met ruimere inzetmogelijkheden elders.
- Bekijk de mogelijkheden van slimme applicaties, bijvoorbeeld bij kweek, rationeel watergebruik, transport, ...

3.3 *Gent, Smart City Concept*

De jury is van oordeel dat Gent koploper is met betrekking tot de uitrol van een smart city visie op strategisch niveau. Het is organisatorisch goed aangepakt, de concepten in het tekstboek zitten juist en de toekomstvisie voor de stad is goed. Ook de samenwerking met andere steden en gemeenten is een sterk punt waardoor de ganse regio er samen kan op vooruit gaan. De jury raadt de stad aan om niet enkel bottom-up realisaties te laten groeien en ondersteunen, maar ook een proactieve rol op te nemen en zo nodig er coaches en consulenten bij te betrekken. De jury vindt wel dat de concrete voorbeelden die er in Gent zijn op vlak van Smart Cities te weinig naar voren kwamen in de documentatie. Om het draagvlak voor de Smart City aanpak breed te verankeren is het aangewezen om de meerwaarde voor burgers en bedrijven ruim te communiceren aan de hand van concrete realisaties. Voor het project 'wij delen' is de technologie benut van Peerby, maar wellicht waren er nog andere niet-technologische leerpunten of elementen die konden benut worden. De jury zou het een slimme keuze vinden om op termijn het participatie- en het crowdfundingplatform te laten evolueren naar één platform. De jury acht het ook zeer positief dat de visie zowel op de zomer, als op de winter is afgestemd gezien deze andere noden en behoeften kennen.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Gent neemt een trekkersrol op rond dit thema, bijvoorbeeld ook in het kader van eurocities, maar het is belangrijk proactief na te denken over mogelijke samenwerkingen en –realisaties met andere Vlaamse steden.
- Denk steeds na over het zowel kwantitatief als kwalitatief opvolgen van innovatieve proeftuinen.
- Formuleer doelstellingen ook zo meetbaar mogelijk. Belangrijk is ook om nu al na te denken wat toekomstige lijnen kunnen zijn om het smart city concept te verdiepen.
- Denk als stad ook goed na over wat je wel en wat je niet stimuleert, communiceer goed waarom en hoe je ondersteuning biedt.
- Maak ook voor gewone Gentenaar duidelijk wat het smart city concept voor hem al betekent of kan betekenen in de toekomst.

De deskundigenjury stelt voor de Slim in de Stad-prijs 2015 ex aequo toe te kennen aan de drie concepten. Van de steden Genk, Brussel (VGC) en Gent. Het gaat om drie waardevolle concepten waarbij toekomstgericht nagedacht wordt over een structurele aanpak van uitdagingen waar de stad voor staat.

4 Beoordeling van andere ingediende concepten

4.1 Aalst, 'Aalst, stad met zicht op zorg'

De jury vindt het sterk dat Aalst zorgstad als unique selling point naar voor schuift. Het is een interessant idee om tot een decentraal zorgsysteem te komen. Ook waardeert de jury hoe de stad Aalst onderzoekt welke regelgeving Aalst als zorgstad kan faciliteren. De jury raadt aan om nauwer samen te werken met partners zoals het OCMW en ziekenzorg. De jury raadt ook aan om stakeholders meer te betrekken van bij de start. De visie lijkt bij de presentatie van het concept nog teveel op een ideaalplaatje op hoog conceptueel niveau met aparte kokers (hotel, park en hub). Interactie tussen die 3 deelconcepten is aanbevolen. De jury stelt zich wel de vraag in hoeverre de stad een rol dient op te nemen in het zorghotel.

De jury is alleszins gecharmeerd in het zorgconcept dat naar voren is geschoven door de stad Aalst en stelt heel wat vragen bij het concept.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- De rol die de stad Aalst opneemt is voor de jury nog wat onduidelijk. Is dit deze van inspirator, trekker of facilitator? Als deze drie rollen gecombineerd worden, expliciteer deze dan ook voor de verschillende deelfacetten van het concept.
- Naast een focus op ouderenzorg zit er ook een grote potentie op zorg voor kinderen.
- Het is op dit moment niet zo duidelijk op welke technologie de stad Aalst wil inzetten. Het is belangrijk pro's en contra's van diverse technologieën goed te verkennen om tot keuzes te komen en technologische actoren ook te betrekken.
- Het concept focust sterk op de aanbodkant van zorg, misschien kan er ook nog meer aandacht gaan naar de vraagzijde.
- De doelstelling van het care community platform kan scherper geformuleerd worden.
- Het is nuttig het platform te matchen aan een bovenlokaal platform en te bekijken wat de mogelijkheden daaromtrent zijn.
- Het verschil met het digitaal platform zorghotel kan scherper.
- Definieer waaromtrent het zorgaanbod versnipperd is en waar niet. Dit kan je regie- en loketrol als stad faciliteren.

4.2 Antwerpen, Slim Parkeerverbo[®]d

De jury is van oordeel dat *Slim Parkeerverbo[®]d* een origineel idee is met veel groeipotentieel. Voorlopig is het nog teveel een deelproject van een mobiliteitsconcept. De geïntegreerde visie ontbreekt. De integratie van data bekomen in real-time is wenselijk in andere mobiliteitsapplicaties. Zo verhoogt de waarde van de applicatie en wordt de bredere mobiliteitsvisie gevoed. Dit kwam nog te weinig naar voor in het toegelichte concept. De jury vindt de kostprijs eerder hoog en de kosten/baten verhouding daardoor te weinig in evenwicht. De jury beveelt dan ook aan om het businessplan achter het systeem beter uit te werken. De jury vindt het positief dat mensen gestimuleerd worden om een online aanvraag in te dienen. Er moet echter rekening gehouden dat niet iedereen vertrouwd is met dit digitale tijdperk of dat niet iedereen over een netwerk beschikt om de aanvraag online voor hen te doen (buren, verhuysfirma, ...). Het zal zeker een drempel zijn voor veel mensen om een beroep te doen op anderen hiervoor. Het technologische mag niet te centraal staan. Een kwaliteitsvolle laagdrempelige dienstverlening blijft cruciaal. Verder stelt de jury zich de

vraag of de ergernissen, die de applicatie wenst te verminderen, ook niet grotendeels een mentaliteitsprobleem zijn en dit inherent is aan burgerschap (leren samenleven met de ander in een grootstad). Tot slot kan het digitaliseren van de aanvraag duidelijk efficiëntiewinsten opleveren, maar er is te weinig aangegeven wat de stad met de efficiëntiewinsten wil doen.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Denk goed na hoeveel aanvragen er verwacht worden per maand of per jaar, om dit realistisch en gefaseerd uit te voeren.
- Zorg voor een strategische en gelaagde communicatie.
- Expliciteer het business model zo goed mogelijk, zodat je ook kan nagaan of het ook voor andere verkeersborden potenties biedt.
- Als er buitenlandse voorbeelden zijn, maak duidelijk hoe je met de leerervaringen van die projecten wil omgaan en evalueer hun financieringsmodel.
- Maak duidelijk wat dit betekent voor je front- en backoffice en voor de schriftelijke en mondelinge opvolging.
- Werk samen met andere Vlaamse steden om maatschappelijke en financiële kansen te verhogen.
- Bed het concept in in een breder verkeers(borden)beleid.
- Denk ook na hoe je als stad nog stappen verder kan zetten en parkeerverbods borden ook andere info kan laten aanbieden (vb. <http://www.downtowndenver.com/getting-around/driving-and-parking>)

4.3 Brugge, Brugge: Ontplooit/d

De jury is van oordeel dat dit een innovatief concept is, zeker voor een stad als Brugge. Het is een goed idee om in te zetten op een innovatief wetgevend kader. De burger wordt serieus genomen in dit concept, waardoor bedrijven en middenveld ook hun toegang vinden en qua thema's gaat dit breed rond het werken aan kwalitatieve publieke ruimte. De jury acht het positief dat het concept van het begin goed omringd wordt door de organisatie, maar ziet wel nog wat werk wat betreft het beleidsoverschrijdend werken. De jury is van oordeel dat een datamining expert strategisch moet ingebed worden in de organisatie. Het is belangrijk dat hij nagaat welke data beschikbaar en wenselijk zijn, hoe deze verbonden kunnen worden en hoe dit tot maatschappelijk nuttige info of beleidsinput kan leiden.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Denk als stad na hoe je dit concept in een smart city verhaal ziet evolueren.
- Geef ook aan hoe de stad Brugge thema-overschrijdend wil werken met alle stadsdiensten om dit concept vorm te geven en verduidelijk hoe je het concept binnen het stadsbeleid en managementteam wil inbedden.
- Expliciteer op welke manier de stad wil omgaan met datamining.
- Wees waakzaam dat je participatieve initiatieven niet teveel gaat belemmeren als je het meer strategisch wil inbedden en een strategische regie wil voeren.
- Geef ook aan als stad hoe je living labs ziet.

4.4 Hasselt, culturele plekken in de publiek ruimte

Het vertrekpunt van het concept is cultuur, maar het concept gaat uit van de multidisciplinaire invulling van de publieke ruimte. De jury oordeelt dat het idee om inzicht te verwerven in de beleving van de stad interessant is om gericht fysieke en andere ingrepen te doen en te zien hoe iets verandert. Er schuilt een interessant potentieel in de stadsbrede benadering. Toch laat dit concept de technologische mogelijkheden nog onderbenut. De jury mist inzet op big data in dit concept. De jury raadt aan om het concept beter uit te

werken wat betreft transversaal werken en na te denken hoe op een meer duurzame manier tot resultaten te komen.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Het is een interessant en mooi participatieproject, maar het mist nog wat extra stappen om echt een onderscheidend en voorbeeldstellend project te zijn.
- Denk na welke stappen je nog extra kan zetten om het nog naar een hoger niveau te tillen.
- Ga ook na in welke mate de resultaten en de voortgang aansluiten bij het initiële opzet.
- Het is ook onduidelijk wat het multidisciplinair karakter is en kan zijn, hoe de stad Hasselt dit wil verankeren.
- Het kan ook nuttig zijn het profiel van burgers die betrokken zijn bij de uitwerking van het concept in kaart te brengen.
- Een bijzonder aandachtspunt is het databeheer van de stad. Hoe houdt de stad Hasselt info up-to-date, hoe organiseert de stad zich op beleidsdomein-overschrijdende data en hoe denkt de stad na over open, linked en big data?

4.5 Kortrijk, Broel6- een co-working place

De jury vindt dit een mooi ambitieus plan dat verzet aantoonst tegen berusting. De jury acht het zinvol om de dynamiek die nu reeds in Buda en de stad leeft uit te breiden naar een grotere regio. Toch raadt de jury aan om waakzaam te zijn om niet te eenzijdig binnen de cocon van de Buda-werking te denken en om een oefening te maken om de verbinding te zoeken naar andere projecten binnen andere beleidsdomeinen in de stad. Daarnaast kan het een aandachtspunt zijn dat het opvangen van signalen vanuit de stad een sterk gerichtheid heeft op ontvangen van mensen die de dynamiek en de projecten van Buda kennen of er informatie over ontvangen. Maar de jury heeft geen zicht op de mate van het bereik van de boodschap van Buda naar de stadsbewoners en vraagt daarom aandacht voor mogelijke selectiviteit. Het concept is wel een heel mooi toekomstgericht voorbeeld van een mix van on- en offline tools, analoog- digitaal, met een duurzaam karakter, gestuurd door heldere waarden en principes en met een duidelijke interdisciplinaire en transversale oriëntatie.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- De jury heeft het gevoel dat de link tussen Buda en de stadsorganisatie sterker kan.
- Denk daarom na hoe je de samenwerking rond bepaalde speerpunten tussen Buda en stadsdiensten kan verbeteren.
- Denk ook nog beter na in hoeverre via Broel6 een duurzaam economisch weefsel (niet alleen start ups, maar ook groeibedrijven) tot stand kan komen en wat daarvoor nodig is.

4.6 Mechelen, CityLab-M

De jury vindt het idee van een strategische cel en het dichterbij trekken van het ondernemershuis een goed idee. Toch vraagt de jury zich af welke extra vernieuwende rol het Citylab-M krijgt naast de bestaande accelerator 'Oh' in dit concept. Ook de reden waarom de stad Mechelen kiest voor een consortium met andere Europese steden kwam niet duidelijk naar voor in de presentatie. Het is aanbevolen niet exclusief te focussen op het internationale of nationale en internationale start-ups van buiten Mechelen. Met Mechelse bedrijven een relatie opbouwen om samen tot realisaties rond innovatievraagstukken te komen is een aandachtspunt. De Mechelse Start-ups zijn haast per definitie beter verankerd om lokale uitdagingen aan te gaan.

Een concreet innovatievraagstuk had de ontwikkeling van de Ragheno-wijk kunnen zijn, waar diverse aspecten inzake stedelijke mobiliteit, stadsbeleving, stadsontwikkeling, welzijn, ... samenkomen. De jury stelt zich ook de vraag of de Citylab-M methodiek ook wordt ingezet voor een niet-technologische uitdaging, zoals kinderarmoede. Daarom is het aangewezen om de stroomlijning van de detectie van de noden van de stad met oplossingen op een strategisch niveau te voeren.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Ga goed na wat de maatschappelijke relevantie is van ondersteunde innovaties en hoe je deze nog kan versterken.
- Experimenteer en leer omtrent het betrekken van ondernemingen en burgers bij de concretisering van het Citylab-M concept.
- Denk ook goed na hoe je de regie- en sturingsrol als stad ziet.
- Bestuurlijke innovatie kwam ook minder naar voren in de presentatie.
- Hoe garandeer je dat de stad intern volledig is met dit traject?

4.7 Oostende, stadstuinieren

De jury vindt het concept van stadstuinieren een mooi en waardevol idee voor Oostende, hoewel het op zich niet heel innovatief is, veeleer een variatie op de beproefde en krachtige methode van “Urban Farming” of stadslandbouw. De aangehaalde voorbeelden tonen een sterke ambitie. De jury raadt evenwel aan om behalve naar inspirerende internationale projecten ook naar voorbeeldprojecten in Belgische steden te kijken, bv. *W²* in de Stad of Abattoir in Brussel, om een impactgericht proces te kunnen opstarten en het innovatieve karakter van het project te versterken. Uiteraard kan ook een dialoog tussen het Oostendse project en dit van Molenbeek (VGC) wederzijds verrijkend blijken. Naar Nederlands voorbeeld kan een “Stedennetwerk Stadslandbouw” kansen bieden om gezamenlijk blokkades aan te pakken en het beleid te beïnvloeden. Dit kan volgens de jury door het concept in te haken op arbeidsmarktbeleid, circulaire en korte keten economie of ruimere stedelijke ontwikkeling. Een opschaling van de methodiek moet uitmonden in nieuwe beleidsvormen en –structuren. Een weldoordacht leerproces, met een nog bredere betrokkenheid van de stadsdiensten kan het project versterken.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Reflecteer over de huidige regierol van de stad en denk na over extra opportuniteiten om de regie te versterken?.
- Denk proactief na over (nieuw) eigenaarschap omtrent stadstuinen en voedsel.
- Ga na in welke mate de stadsbewoners nog beter zelf zorg kunnen dragen voor het gemeenschappelijke en bekijk hoe de stad dit optimaal kan ondersteunen.
- Ga na op welke manier de stadsorganisatie slimmer wordt van het project. Wat leer je als stad hieruit?
- Bekijk of je nog andere opportuniteiten (sociale economie, buurtwinkels en –markten, ecovriendelijke distributie, ...) kan koppelen aan dit project.

4.8 Roeselare, smart shopping city

De jury vindt dat er goed is nagedacht over de zeven ambities van het kernplan. Dit zorgt voor een globale visie. Toch beperkt de visie zich eerder tot de kernstad en is het geen stadsverhaal. De jury raadt daarom aan om meer na te denken over de meerwaarde van het plan buiten het kernwinkelgebied en het uitbreidingsgebied winkelen. Een sterkte van het concept is dat zoveel handelaars via één vereniging betrokken worden. Op zich acht de jury het niet slecht om met een privébedrijf te werken voor de ontwikkeling van een applicatie, mits er goed wordt nagedacht over de regierol van de stad. De jury stelt

zich ook wat vragen bij de privacyaspecten van de applicatie met betrekking tot het gebruik van de eruit gedistilleerde data. Duidelijke communicatie hierover naar de burger en de handelaars is belangrijk. Ook de afstemming op de hedendaagse tendensen rond e-commerce is belangrijk en kan misschien nog sterker ingebed in het kernplan. Het onderzoek met city depôt biedt hiervoor reeds mogelijkheden. Tot slot heeft de jury enkele bedenkingen bij het duurzaamheidskarakter wat de mobiliteitsvisie in het kernplan betreft.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Denk goed na over hoe je als stad duidelijk de regierol over de verschillende facetten van 'smart shopping city' behoudt.
- Zorg ervoor dat je niet te afhankelijk bent van één platform en private aanbieder.
- Focus daarom ook op een regie omtrent de app-ontwikkeling en bekijk hoe je de interne regiecapaciteit nog kan versterken.
- Het risico met het kernplan is dat er nog steeds veel verkeer naar de binnenstad komt en dat het verkeer (verder) gesatureerd raakt. Denk daarom na over nodige randvoorwaarden en alle duurzaamheidsfacetten.
- Denk ook na omtrent de kansen en bedreigingen van E-commerce en slimme distributie en koppel dit aan het kernplan.
- Denk nog na hoe inwoners en bedrijven die net buiten het kerngebied gesitueerd zijn ook de positieve effecten van het kernplan kunnen ervaren.

4.9 Sint-Niklaas, lobbenstadmodel

De jury vindt dit een heel leerzaam en radicaal concept dat als voorbeeld kan dienen voor heel Vlaanderen. Hoewel het concept op zich niet heel innovatief is, is de radicaliteit implementatie zeker vernieuwend en kan ze voor een verankering zorgen. Door de huidige en toekomstige RUP's te toetsen aan het lobbenstadmodel toont Sint-Niklaas haar ambitie en kiest ze voor een lange termijn beleid. De jury vindt het ook positief dat dit concept gedragen wordt door het college van burgemeester en schepenen en de bewoners van Sint-Niklaas. Het is een strategisch doordacht concept, ingebed in het beleid van de stad en verdient een pluim qua voorbeeldfunctie.

Reeds eerste acties zijn genomen: Woongebieden die aangeduid waren om te bouwen, zijn geschrapt en groen gemaakt, en uitbreidingen van de stad gebeurt via de lobben, waarbij ook privé-investeringen zullen bouwen volgens de lobben.

De stad heeft beroep gedaan op diverse externe experts die samen met de stadsdiensten een geïntegreerd concept hebben uitgewerkt. De presentatie inspireert met buitenlandse voorbeelden en toont het effect aan van het lobbenmodel op de levenskwaliteit en biodiversiteit. Goed om te weten is dat de conversie van Kopenhagen naar een lobbenstad van 1948 tot 2001 heeft geduurd.

Het lobbenstadmodel is niet nieuw, maar is wel gedurfd in Vlaamse context.

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Het is een heel heldere en gedurfde keuze, maar het lijkt belangrijk ook proactief na te denken over een aanzuigeffect van private woonontwikkeling of een verhoging van de woningprijs gekoppeld aan groenlobben.
- Tegelijkertijd lijkt het belangrijk te kijken wat je kan doen in buurten waar vergroening niet mogelijk is. Zijn daar andere compenserende maatregelen mogelijk?
- Hoe voorkom je daar eventuele verpaupering?
- Denk ook proactief na over de link met verkeer en mobiliteitsstromen.

- Maak de filosofie ook duidelijk voor de inwoners van Sint-Niklaas en maak ze burgers eventueel ook cocreator.
- Meer groene ruimte betekent ook dat je andere ruimtes slim wil verdichten.
- Maak ook duidelijk hoe je dat zal doen en wat dat zal betekenen voor verschillende doelgroepen.

4.10 Turnhout, lokale kennisdeling

De jury vindt het gedurfd en radicaal om voor een omschakeling te kiezen naar een netwerkconcept bibliotheek waarbij mensen mee de catalogus maken. Een stapsgewijze aanpak is dan ook aangewezen. De jury vindt het een nobel idee, maar de jury stelt zich vragen in hoeverre het realistisch is. Dit vraagt immers een grote opgave van de betrokken instanties qua onderhoud en duurzaamheid van het concept. De jury raadt aan om na te denken over een toekomstig IT-platform en te kijken naar andere ontwikkelingen in de stad die te maken hebben met dit soort platformen. De jury mist een inbedding van dit concept in de strategie van de stad, waardoor het eerder een losstaand idee lijkt. Het is aanbevolen dat er sterke verbindingen zijn met het stadsbeleid om zo te kiezen voor een toekomstverhaal, dit kwam reeds nog niet sterk tot uiting in het ingediende concept. De bibliotheek is ook onderhevig aan de digitale evolutie. Hoe zal de bibliotheek er in 2040 uitzien? Zal er nog een bibliotheek zijn? Tot slot acht de jury het een moeilijke opdracht om de bronkwaliteit te garanderen.

De afgelopen decennia zijn internationaal veel initiatieven ondernomen om cultureel erfgoed digitaal te archiveren. Op die manier werd methodologische ervaring opgebouwd en heeft men meer inzicht verworven in de toegevoegde waarde van digitale archivering van cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed omvat uitgebeelde kunst, rituelen, festiviteiten, gemeenschapstradities, ...

Aandachtspunten voor het stadsbestuur:

- Interessante vragen bij het ontwikkelen van een digitaal archief zijn:
 - Wat zijn de objectieven van het digitaal infrastructuur project?
 - Wie zijn de potentiële gebruikers?
 - Zijn er musea, bibliotheken, galerieën, archieven die ondersteuning willen bieden voor inhoudelijke controle, het nagaan van de educatieve waarde of mogelijke inkomstenstromen?
 - Zijn er potentiële synergiën met andere digitale infrastructuur projecten?
 - Of is er een overlap aanwezig?
- Bekijk ook het verband met het wetgevend kader in verband met re-use van digitale informatie en copyright.
- Leer uit internationale voorbeelden van het digitaliseren van cultureel erfgoed zoals ICOMOS Open Archive, Unesco intangible heritage,...

Geert Mareels,

Voorzitter Slim in de Stad-prijs 2015